

УДК 656.13

ДИНАМІКА ЗМІНИ СТАНУ АВАРІЙНОСТІ В УКРАЇНІ

DYNAMICS OF CHANGE IN ACCIDENTS IN UKRAINE

Семченко Наталія, Бусласв Олександр

*Харківський національний автомобільно-дорожній університет
вул. Ярослава Мудрого, 25, м. Харків, 61002*

The paper analyzes the changes in the state of accidents in Ukraine in accordance with the Strategy for improving road safety in Ukraine until 2020, as the quality and effectiveness of decisions to ensure road safety are directly dependent on the depth and completeness of analysis of data accidents.

Однією з проблем сучасного світу є безпека руху. Ця проблема є актуальною, оскільки людські втрати у ДТП має негативний соціально-економічний вплив на розвиток країни в цілому. Враховуючи рекомендації ООН, Україна затвердила низку документів щодо підвищення безпеки руху в країні. В червні 2017 р. ухвалено Стратегію підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2020 року [1], головною метою якої є зниження рівня смертності внаслідок дорожньо-транспортних пригод щонайменше на 30 відсотків до 2020 року. Зниження аварійності, а саме зменшення кількості потерпілих і загиблих у ДТП, є головним завданням забезпечення безпеки руху.

Для оцінки стану аварійності в Україні використовувалися абсолютні, питомі та відносні показники [2].

Достовірні статистичні дані для аналізу аварійності в Україні ми отримали з офіційних джерел [3, 4]. Основною вимогою проведення статистичних досліджень є порівнянність початкових даних. Починаючи з 2015 р. в звітах Патрульної поліції МВС України про дорожньо-транспортні пригоди не надаються ті, що трапилися в Криму і окупованих територіях Донецької і Луганської областей. Тому в роботі динаміка змін показників безпеки руху досліджується з 2015 по 2020 рр. В якості регіонів України в дослідженні приймалися її області. Разом з Автономною Республікою Крим в Україні налічується 25 областей. По АР Крим статистичні дані повністю відсутні. Що стосується Донецької і Луганських областей, статистичні дані про ДТП після 2015 р. в [3] надаються лише ті, що сталися на підконтрольній території України, а середня численність наявного населення в [4] – на всій території цих областей. Тому, для отримання порівняних даних подальші дослідження проводилися по містах 22 областей.

Слід зазначити, що статистичні дані по Києву і Київській області надаються окремо; в роботі вони об'єднані. Оскільки статистичні дані по Україні в цілому обиралися за виключенням АР Крим, Луганської та Донецької областей, тому дані в роботі і на офіційних сайтах відрізняються.

В роботі проведений аналіз змін: абсолютних показників аварійності по роках (загальної кількості ДТП; кількості ДТП з постраждалими; кількості постраждалих в ДТП; кількості загиблих в ДТП; кількості травмованих в ДТП); питомих показників аварійності по роках (відсоток кількості ДТП з постраждалими від загальної кількості пригод; відсоток кількості загиблих від загальної кількості постраждалих); відносних показників по роках (відношення кількості постраждалих до загальної кількості ДТП з постраждалими; відношення кількості загиблих до кількості ДТП з постраждалими; відношення кількості травмованих до кількості ДТП з постраждалими; відношенням кількості загиблих до 100 тис. населення). Найбільш розповсюдженим відносним показником аварійності, який використовується в світовій

практиці для порівняльного аналізу безпеки дорожнього руху в різних регіонах і країнах світу, є кількість загиблих в ДТП в розрахунку на 100 тис. населення [5]. Цей показник також був проаналізований.

Динамічні показники дозволили оцінити зміну стану аварійності як в короткочасному вимірюванні, так і в довгостроковому, а також визначити загальний тренд.

Тяжкість наслідків ДТП оцінювалась також коефіцієнтами тяжкості: K_T - відношенням кількості загиблих до числа травмованих; K_T' - відношенням числа загиблих до загальної кількості ДТП; K_T'' - відношенням числа травмованих до загальної кількості ДТП; K_T''' - відношенням загального числа постраждалих до загальної кількості ДТП. Для оцінки тяжкості наслідків транспортних пригод були використані також ті коефіцієнти тяжкості ДТП, що не мають розповсюдження в спеціальній літературі, а саме показники кількості постраждалих до кількості ДТП з постраждалими, а також кількості загиблих і травмованих до загальної кількості ДТП з постраждалими.

У ході аналізу було визначено, що незважаючи на низку прийнятих в Україні документів, спрямованих на підвищення безпеки руху, загальна кількість ДТП і ДТП з постраждалими в країні, з деякими коливаннями в окремі роки, з 2015 р. по 2020 р. збільшується (рис. 1). Втім, відсоткова кількість ДТП з постраждалими від загальної їх кількості зменшується.

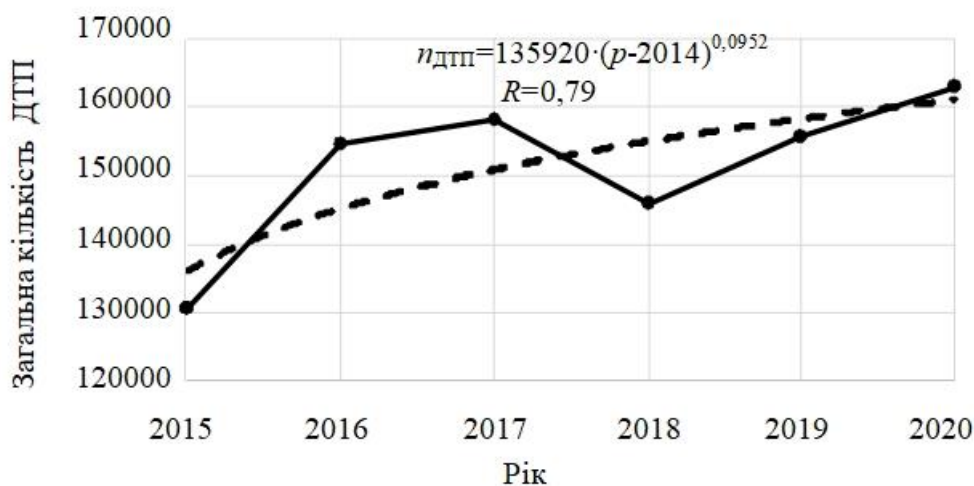

Рис.1. Зміна загальної кількості ДТП по роках в Україні

Кількість постраждалих і травмованих громадян в 2020 р. порівняно з 2015 р. майже не змінилася. Кількість загиблих і їх відсоток від загальної кількості постраждалих досягнув мінімального значення в 2018 р., останні два роки збільшується.

Кількість потерпілих на кожні 100 ДТП з постраждалими (рис. 2) за останні два роки зменшилася з 140 до 136 громадян, з 2017 р. зменшилася кількість травмованих з 127 до 122 на кожні 100 ДТП з постраждалими, але кількість загиблих за ці три роки зростає з 12,7 до 13,6 на кожні 100 ДТП з постраждалими. Відповідно зростає показник тяжкості ДТП – відношення кількості загиблих до кількості травмованих.

Коефіцієнти тяжкості ДТП з 2015 р. зменшуються. Втім ці зменшення пов'язані, в основному, зі збільшенням загальної кількості ДТП.

Показник соціального ризику – кількість загиблих на 100 тис. жителів (рис. 3) – з 10,3 в 2015 р. зменшився в 2018 р. до 8,9, але потім знов збільшився в 2020 р. до 9,5, що більш, ніж в два рази більше, ніж в провідних країнах, хоча там враховуються ті, що лишилися життя впродовж 30 діб після отримання травм в ДТП.

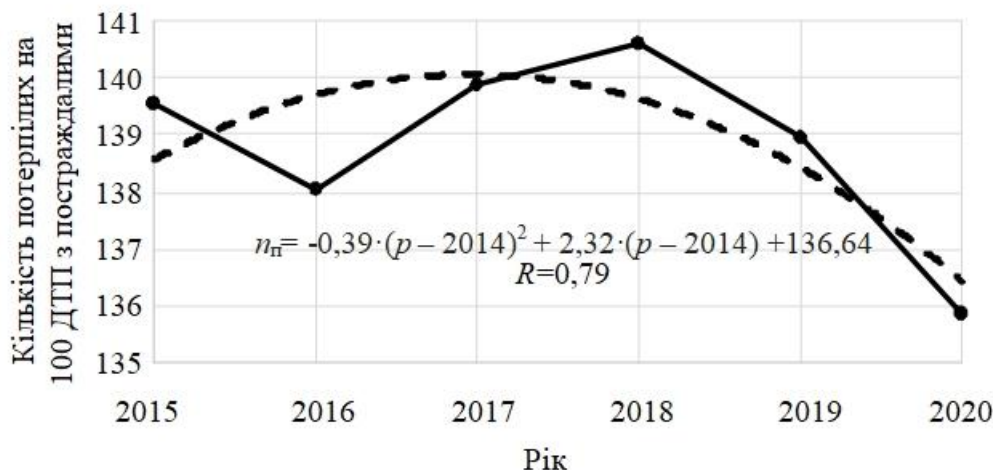

Рис. 2. Кількість потерпілих на 100 ДТП з постраждалими

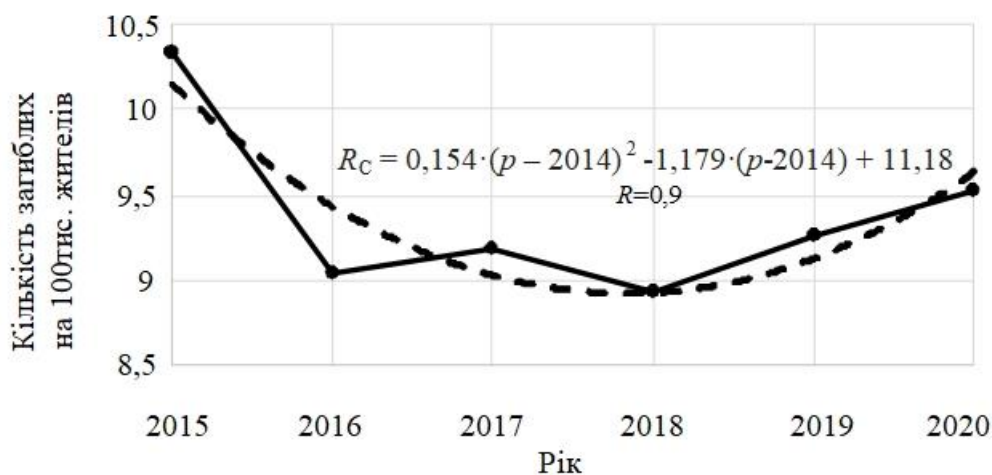

Рис. 3. Кількість загиблих на 100 тис. населення

Отже поліпшення безпеки руху в Україні можливе лише при системному підході до вирішення цієї задачі на основі глибокого вивчення її стану в кожному регіоні.

1. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.06.2017 № 481-р «Про схвалення Стратегії підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2020 року» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/481-2017-%D1%80#Text> (дата звернення: 05.11.2021).

2. Волошин Г. Я., Мартынов В. П., Романов А. Г. Анализ дорожно-транспортных происшествий. М.: Транспорт, 1987, 240 с

3. Статистика ДТП в Україні <http://patrol.police.gov.ua/statystyka/>
<https://www.npu.gov.ua/about/struktura/struktura/departament-informacijno-analitichnoji-pidtrimki-nacjonalnoji-policziji-ukrajini.html>

4. Державна служба статистики України <http://www.ukrstat.gov.ua>

5. Smeed R.J. Some statistical aspects of road safety research. Journal Royal Statistics. Series A (General). 1949. Vol. 112. P. 1-34.